

KORVAUSTEN HAKEMINEN ÖLJYSUOJARAAHASTOSTA

Opas torjuntaviranomaisille

2017

SISÄLLYS

1	ÖLJYSUOJARAHASTO	1
2	PELASTUSLAITOSTEN HAKEMUKSET	2
2.1	Korvaushakemuksen tekeminen.....	2
2.2	Öljyntorjuntakaluston hankinta- ja ylläpitokustannukset.....	3
2.3	Öljyntorjuntaveneen hankinta	4
2.4	Vanhan öljyntorjuntaveneen myynti tai luovuttaminen	5
2.5	Arvonlisävero	5
2.6	Koulutuskustannusten korvaaminen	6
2.7	Öljyvahinkoa koskeva korvaushakemus	7
2.8	Öljyvahingon torjuntakulujen korvattavuus.....	8
2.9	Raja öljyntorjunnan, palosuojelun ja kemikaalivahinkojen torjunnan välillä.....	9
2.10	Öljyntorjunnassa kulutetut ja turmeltuneet välineet.....	9
2.11	Vakuutusmaksujen korvaaminen.....	10
2.12	Öljyntorjunnan kehittämistyön korvaaminen	10
3	KUNNILLE MYÖNNETTÄVÄT KORVAUKSET	11
3.1	Öljyntorjuntakaluston varastotilojen korvaaminen	11
4	VALTIOLLE JA AHVENANMAAN MAAKUNNALLE	13
	MYÖNNETTÄVÄT KORVAUKSET	13
5	ÖLJYLLÄ PILAANTUNEEN MAA-ALUEEN PUHDISTAMINEN	14
5.1	Öljysuojarahaston hallituksen kriteerit.....	14
5.2	Kunnostuskustannusten korvaaminen	14

1 ÖLJYSUOJARAHASTO

Öljysuojarahasto on ympäristöministeriön hoidossa oleva valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto, josta on säädetty öljysuojarahastosta annetussa laissa (1406/2004). Rahastosta maksettavista korvauksista päättää rahaston hallitus, jonka valtioneuvosto asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa on edustaja sisäministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, ympäristöministeriöstä, luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöstä, öljyalalta ja Suomen Kuntaliitosta. Hallituksen puheenjohtaja on puolueeton eikä edusta öljyvahinkoasioiden intressitahoja. Päätoksenteossaan öljysuojarahasto on itsenäinen, ympäristöministeriöstä riippumaton viranomaislainen. Myöntäessään korvauksia öljysuojarahaston varoista öljysuojarahaston hallitus on valtionavustuslain (688/2001) mukainen valtionapuviranomaislainen.

Öljysuojarahaston varoista korvataan maa- ja vesialueilla tapahtuvien öljyvahinkojen ja niiden torjunnan kustannukset silloin, kun vahingon aiheuttajaa ei tiedetä tai aiheuttaja ei kykene korvaamaan kustannuksia. Öljysuojarahasto on vasta toissijainen öljyvahinkojen ja niiden torjuntakustannusten korvaaja. Rahastosta maksetut korvaukset peritään takaisin vahingon aiheuttajalta tai muulta vahingosta ensisijaisesti vastuussa olevalta.

Alueellisella pelastustoimella on oikeus saada öljysuojarahastosta korvausta vahvistetun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmansa mukaisesti öljyntorjuntakaluston hankintakustannuksiin ja öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämisestä ja koulutuksesta johtuviin kustannuksiin. Lisäksi alueelliselle pelastustoimelle ja kunnalle voidaan harkinnanvaraisesti myöntää korvauksia esimerkiksi öljyntorjuntakaluston varastointitilojen hankintakustannuksiin. Valtiolla öljysuojarahastosta voidaan myöntää harkinnanvaraisia korvauksia alusöljyvahinkojen torjuntaan tarkoitettua kaluston hankintakustannuksiin ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin.

Öljyn pilaaman maa-alueen ja pohjaveden tutkimus- ja kunnostamiskustannuksiin öljysuojarahastosta voidaan myöntää harkinnanvarainen korvaus, jos pilaantumisen aiheuttajaa ei saada selville tai tavoiteta, taikka tämä ei kykene vastaamaan puhdistamisen kustannuksista eikä pilaantuneen alueen haltijaa voida kohtuudella velvoittaa puhdistamaan aluetta.

Varat toimintaansa öljysuojarahasto saa öljysuojamaksun kertymästä ja siirroista valtion talousarviosta. Öljysuojamaksua peritään maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetettavasta öljystä 0,50 euroa jokaiselta täydeltä tonnilta. Öljyjätämaksun kertymästä osa voidaan valtion talousarviossa siirtää öljysuojarahastoon käytettäväksi vanhojen saastuneiden maa-alueiden puhdistustoimista aiheutuviin kustannuksiin. Rahastoon on siirretty keskimäärin 3 miljoonaa euroa öljyjätämaksuvaroja vuodessa.

Öljysuojamaksu on kannettu kolminkertaisena (1,50€/öljytonni) vuosina 2010-2015. Maksun tuotto on ollut yhteensä 142,8 milj. euroa eli noin 95 milj. euroa enemmän kuin normaalitalousarvion ollessa maksulla olisi ollut vastaavana aikana. Hallituksen esityksen mukaan (HE 167/2009, HE 120/2012) määräämisen korotuksen tavoitteena oli rahaston maksuvalmiuden turvaaminen tilanteessa, jossa alueelliset pelastuslaitokset ja valtio olivat huomattavasti korottamassa öljyntorjuntavalmiuttaan Suomenlahden lisääntyneiden öljykuljetusten johdosta. Valtion torjunta-alusten investointeihin on viime vuosina myönnetty 55 milj. euron korvaukset, minkä lisäksi on korvattu vuosittaisia ylläpitokustannuksia ja pienempiä hankintoja. Öljyntorjunnan kehittämisen ja samoin korvausten painopiste on kuitenkin siirtymässä avoimelta ulkosaaristoon ja alueellisen pelastustoimen hankintoihin.

2 PELASTUSLAITOSTEN HAKEMUKSET

Alueellisilla pelastuslaitoksilla on oikeus saada korvausta öljysuojarahastosta vahvistetun öljyntorjuntasuunnitelman perusteella öljyntorjuntakaluston hankintakustannuksiin sekä öljyntorjuntavalmiuden ylläpitämisestä ja koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin.

Pelastuslaitokset laativat öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) edellyttämän suunnitelman, jonka alueen ELY-keskus vahvistaa. Vahvistettu öljyvahinkojen torjuntasuunnitelma tulee toimittaa öljysuojarahaston hallitukselle tiedoksi. Suunnitellessaan kalustohankintoja omalla alueellaan pelastuslaitoksen tulee myös ottaa huomioon alusöljyvahinkojen yhteistoimintasuunnitelmassa sovitut painotukset sekä öljyvahinkojen torjunnan yhteistyöstä alueellisesti tehdyt ratkaisut. ELY-keskus ohjaa ja valvoo öljyvahinkojen torjunnan järjestämistä alueellaan. Se ei voi kuitenkaan vahvistaa alueen pelastustoimen öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmaan sisältyviä yli 85 000 euron (sis. alv 24 %) yksittäisiä hankintoja, ellei öljysuojarahaston hallitus ole niitä etukäteen hyväksynyt. Ennakkohyväksynnän hakeminen suunnitelman vahvistamisen yhteydessä ei kuitenkaan ole tarpeellista, jos pelastuslaitos on jo hakenut samasta asiasta öljysuojarahastolta ennakkopäätöksen.

2.1 Korvaushakemuksen tekeminen

Öljysuojarahaston hallitukselle osoitettavat korvaushakemukset tehdään sähköisesti Elma-Tyvi-palvelussa. Pelastuslaitoksella on tunnus Elma-Tyvi-palveluun. Tunnuksen on tiedossa öljyntorjunnan yhdyshenkilöllä, joka tekee hakemukset öljysuojarahastolle. Kun pelastuslaitos on tehnyt hakemuksensa, se lähetetään paikalliseen ELY-keskukseen tarkastettavaksi. ELY-keskuksen edustaja tarkastaa hakemuksen, pyytää hakijalta tarvittavat lisäselvitykset, ja antaa sen jälkeen hakemuksesta oman perustellun lausuntonsa, minkä jälkeen kaikki edellä mainitut asiakirjat lähetetään edelleen öljysuojarahastolle käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi.

Mikäli jokin hankinta ei sisälly ELY-keskuksen vahvistamaan öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmaan, on siitä tehtävä vapaamuotoinen ennakkopäätöshakemus öljysuojarahaston hallitukselle. Jos yksittäinen hankinta kuitenkin on alle 85 000 euroa (sis. alv 24 %), siitä voidaan tehdä torjuntasuunnitelmaan muutos, jonka ELY-keskus vahvistaa. Kalustohankintaa, joka ei sisälly vahvistettuun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmaan tai josta ei ole hankittu ennakkopäätöstä, ei pääsääntöisesti korvata öljysuojarahaston varoista.

Pelastuslaitoksen tulee perustella kaikki harkinnanvaraiset hankkeensa, joihin haetaan ennakkopäätöstä. Perustelujen lisäksi hakemuksessa on hyvä mainita, miten tuleva hankinta liittyy torjuntasuunnitelmaan. Ennakkopäätöshakemus lähetetään ensin lausunnonle alueen ELY-keskukselle, jotta tieto tulevista hankinnoista on kaikilla osapuolilla. ELY-keskus lähettää pelastuslaitoksen ennakkopäätöshakemuksen edelleen öljysuojarahaston hallitukselle oman lausuntonsa kera. Hakemusta ei siis lähetetä suoraan öljysuojarahaston hallitukselle, vaan sen liitteeksi tarvitaan aina ELY-keskuksen lausunto. Mikäli öljysuojarahasto katsoo tarpeelliseksi, voi se hakemuksen saavuttua pyytää pelastuslaitosta täydentämään hakemustaan tai pyytää itse esimerkiksi Suomen ympäristökeskukselta lausuntoa asiasta.

2.2 Öljyntorjuntakaluston hankinta- ja ylläpitokustannukset

Yksinomaan öljyntorjuntaan käytettävä kalusto korvataan pelastuslaitoksille öljysuojarahastosta vakiintuneen käytännön mukaan täysimääräisenä (100 %). Tällainen kalusto on katsottu öljyntorjuntaan varautumisen kannalta välttämättömäksi eikä yleisesti ottaen pelastuslaitoksilla ole sille muuta käyttöä. Täysimääräisesti korvattavia ovat siten esimerkiksi öljyn imeytysaineet, tietyt öljynkeräimet, öljyntorjuntapuomit ja öljyntorjuntalautat. Öljysuojarahaston korvaus jää aina alle 100 %, mikäli kalusto (esimerkiksi nostotyynysarja, voimalähteet jne.) on käytettävissä muihinkin kuin öljyntorjunnan tehtäviin.

Tavallisia pelastuslaitoksille korvattavia yhteiskäyttöisiä hankintoja ovat muun muassa veneet, aggregaatit ja voimaleikkurit. Näiden korvattavuus riippuu kyseisen hankinnan öljyntorjuntakäytön arvioidusta osuudesta, joka on käytännössä ollut 20 - 80 %. Aggregaatit ovat yhteiskäyttöisiä tarvikkeita, jolloin korvausprosentti on normaalisti 50 %. Voimaleikkureita käytetään muun muassa henkilöpelastukseen ajoneuvosta ja muuhun pelastustoimintaan, minkä vuoksi öljyntorjunnan osuus on tavallisimmin 25 %.

Säiliötyhjennyspakkausta käytetään sekä öljy-yhdisteille että kemikaaleille. Koska eräät syövyttävät kemikaalit asettavat materiaaleille korkeammat latuvaatimukset, korvataan pakkauksesta öljyntorjunnan osuutena vain 50 - 80 %. Yksinomaan öljy-yhdisteille soveltuvat tarvikkeet voidaan korvata täysimääräisesti (100 %).

Yhteiskäyttöisiä työkaluja, joita käytetään myös kemikaalivahingoissa, ovat esimerkiksi sulkutulppasarja (50 %), sulkumatot (50 %) ja maastokäyttöiset, vahinkopaikan pesuun tarvittavat välineet, kuten painepesurit (50 %).

Valaisimista ja lampuista korvataan yleensä 50 % öljyntorjunnan osuutena. Tämä ei koske niitä kiinteitä öljyntorjuntakalustoon (veneisiin) kuuluvia valaisimia, jotka korvataan kalustolle aikaisemmin myönnetyn korvausprosentin mukaan.

Eräät hankinnat on katsottu kuuluvaksi öljyntorjuntavarusteisiin vain poikkeustapauksissa. Tällaisia ovat esimerkiksi pelastautumispuku (pelastuspuvut) ja eräät perusvarustusta kalliimmat hankinnat. Jos esimerkiksi varusteiden käyttö liittyy yksinomaan henkilöpelastukseen eikä kyseessä ole öljyntorjuntaveneeseen kuuluva pakollinen varuste, ei hankintaa korvata öljysuojarahastosta.

Veneiden ja peräkärrijen huolto- ja korjauskustannukset ja siinä yhteydessä hankitut varaosat korvataan öljyntorjunnan osuuden mukaan. Saman periaatteen mukaisesti korvataan myös veneiden vesille laskut, nostot ja siirtokustannukset.

VIRVE -radiolaitteen hankintakustannukset korvataan öljyntorjuntaveneelle vahvistetun korvausprosentin mukaisesti. Hankinta korvataan, jos radio SYKE:n ja/tai merenkuluntarkastajan mukaan kuuluu veneen varusteisiin. Tällöin puhutaan kiinteästi asennettavasta radiosta peruskokoonpanossaan; radio, antenni, asennuslaite, käyttölaite, kaiutin, virtalähde ja liitäntäkaapelit. Käsiradion hankinta öljyntorjuntaveneeseen korvataan vain, jos katsastaja vaatii käsiradioiden hankkimista veneeseen. Korvaus myönnetään veneen öljyntorjunnan osuuden mukaan. Yleisessä käytössä olevia käsiradioita ei korvata öljysuojarahaston varoista. Öljysuojarahastosta korvataan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokunnan sekä vapaapalokunnan

hallinnassa olevan, öljyntorjuntasuunnitelmaan kuuluvan veneen kalustohankinnat suunnitelman mukaisen veneen prosenttiosuuden mukaan.

Korvausta on haettava kustannusten syntymistä seuraavan kalenterivuoden aikana. Öljyvahinkojen torjuntakustannuksia voi perustellusta syystä hakea myöhemminkin. Ennakkopäätöksissä on yleensä asetettu oma määräaika korvauksen hakemiselle.

2.3 Öljyntorjuntaveneen hankinta

Pelastuslaitokset suunnittelevat ja tekevät öljyntorjuntakäyttöön tarkoitettujen veneiden hankinnat vahvistetun öljyntorjuntasuunnitelmansa perusteella. Jos kysymyksessä on alle 85 000 euroa (sis. alv 24%) maksava vene, ELY-keskus hyväksyy ja vahvistaa suunnitelman hankinnan osalta ilman öljysuojarahaston ennakkohyväksyntää. Kaikista yli 85 000 euron hankinnoista pelastuslaitoksen tulee hakea ennakkopäätöstä öljysuojarahaston hallitukselta.

Ennakkopäätöstä varten pelastuslaitoksen tulee perustella hankinnan tarve. Myös veneluokka ja sijoituspaikan tarkoituksenmukaisuus tulee sisältyä perusteluihin. Hankkeen kustannusarvio ja veneen öljyntorjunnan osuus tulee olla esitettyinä. Tässä kannattaa huomioida, että öljysuojarahaston hallitus ei korvaa mitään venettä 100 %, vaan lähtökohtaisesti jokainen venehankinta vaatii rahallista panostusta myös pelastuslaitokselta. Veneestä tarvitaan myös tekniset piirustukset ja käyttöprofiili. Veneen korvattavuus edellyttää, ettei hankinnassa olennaisesti poiketa öljyntorjuntaveneen hankintaoppaan 2011 (Öljyntorjuntaveneen hankintaohje, ympäristöhallinnon ohjeita 2/2011) määrittelyistä. Venehankinnan tulee lisäksi noudattaa julkisista hankinnoista annetun lain säädöksiä. Öljysuojarahaston hallitus suosittaa yhteishankintoja pelastuslaitosten kesken, jos hankittavana on saman veneluokan veneitä. Mikäli pelastuslaitos aikoo hankkia useampia veneitä lyhyen ajan sisällä, tulee hankinnat kilpailuttaa samalla kertaa, jotta veneiden hinnat pysyvät kohtuullisina.

Kun öljyntorjuntaveneen hankinta on toteutettu, toimitetaan rahastolle korvaushakemus liitteineen. Korvaushakemuksen liitteinä tulee toimittaa: tarjouspyyntö ja selvitys kilpailutuksesta, hankintapäätös, tilausvahvistus ja hankintasopimus, mahdolliset lisätilaukset ja muutokset, erittelyt lopullisista kustannuksista, vastaanottopöytäkirja, katsastustodistus sekä todistus siitä, että vene täyttää Trafín ammattivenesäännösten vaatimukset. Mikäli Trafín myöntämää todistusta ei toimiteta öljysuojarahaston hallitukselle, pidättää rahasto 20 prosenttia lopullisesta korvaussummasta.

Öljyntorjuntaveneiden korvausprosentti määräytyy venekohtaisesti suunnitelmassa vahvistetun öljyntorjunnan osuuden mukaisesti. Myös veneisiin hankittavat varusteet korvataan veneen korvausprosentin mukaan. Suomen ympäristökeskuksen sarjassa on julkaistu Öljyntorjuntaveneen hankintaohje (ympäristöhallinnon ohjeita 2/2011), jonka määritteistä ei voida olennaisesti poiketa, jos pelastustoimi haluaa hankintaan rahaston korvausta. Opas sisältää veneiden tekniset määritteet /luokitukset ja ohjeita veneluokan valintaa. Lisäksi siinä opastetaan veneen hankintamenettelyistä ja esitetään elinkaariajattelun periaatteita. Ohje on laadittu öljyntorjuntaveneen hankintatyön avuksi sillä ajatuksella, että uudet veneet vastaisivat öljyntorjunnan tulevia tarpeita ja hankinnat tulisivat teknisesti ja taloudellisesti hyvin suoritetuiksi. Ennen hankinnasta myönnetyn lopullisen korvauksen maksamista öljysuojarahasto edellyttää, että hankittu vene soveltuu öljyntorjunnan tehtäviin ja on toimintakykyinen.

2.4 Vanhan öljyntorjuntaveneen myynti tai luovuttaminen

Vanhan torjuntakäytöstä poistuvan veneen myynnistä saadusta tulosta palautetaan öljysuojarahastolle öljyntorjunnan osuutta vastaava summa. Palautus tehdään joko vähennyksenä seuraavan korvaushakemuksen loppusummasta tai saatu tulo tilitetään suoraan öljysuojarahastolle. Veneen myynnin tulee tapahtua avoimen tarjouskilpailun perusteella.

Mikäli pelastuslaitos haluaa luovuttaa vastikkeettomasti vanhan käytöstä poistettavan öljyntorjuntaveneen, ei öljysuojarahastosta tarvitse hakea erikseen päätöstä asiaan. Asiasta on kuitenkin sovittava ELY-keskuksen kanssa ja veneen poiston tulee ilmetä torjuntasuunnitelmas- ta. Veneen luovuttaminen vastikkeetta voi tapahtua pääsääntöisesti vain öljyntorjuntakäyt- töön (esim. VPK).

Vuokrattaessa öljyntorjuntavenettä tai -lauttaa samoin kuin muuta öljysuojarahastosta korvat- tua kalustoa ulkopuoliseen käyttöön, on siitä kertynyt öljyntorjuntaosuutta vastaava tulo mak- settava rahastolle, mikäli tuloutettavaa tulee ja ilmoitettava siitä pelastuslaitoksen vuosiha- kemuksen yhteydessä. Mikäli veneelle sattuu ulkopuolisessa käytössä jokin vahinko, siitä aiheutuvista kustannuksista ei vastaa öljysuojarahasto.

2.5 Arvonlisävero

Öljysuojarahasto maksaa pelastuslaitoksille, kunnille ja valtiolle korvaukset pääsääntöisesti arvonlisäveroineen. Kun pelastuslaitos hakee öljysuojarahaston hallitukselta korvausta, tulee hakemuksessa selkeästi ilmoittaa onko kyseessä arvonlisäverollinen vai arvonlisäveroton hinta.

Viranomaistehtävien hoitamisesta ei voida periä arvonlisäveroa. Periessään öljyntorjuntakus- tannuksia vahingosta vastuussa olevalta pelastustoimi ei siis voi lisätä laskun loppuun alv- prosentien mukaista osuutta. Vain torjuntaan liittyviin palvelu- ja tavarahankintoihin sisältyvä alv-osuus voidaan laskuttaa vastuulliselta.

Korvaus lasketaan **arvonlisäverottomasta** hinnasta, kun kysymyksessä on:

- vähintään 10 m pitkien työveneiden hankintakustannukset, em. veneisiin kohdistuneet työsuoritukset ja niiden yhteydessä myydyt tavarat; Arvonlisäverolain (1501/1993) 58 § mukaan vähintään 10 metriä pitkään työalukseen tai siitä irrotettuun tavaraan koh- distuvasta työsuoritteesta ja työn yhteydessä käytetyn tai asennetun tavaran myynnistä ei suoriteta arvonlisäveroa. Tästä syystä ulkopuolisena työnä tehty kunnostus, joka kohdistuu yli 10 metriä pitkään öljyntorjuntaveneeseen, korvataan öljysuojarahastosta ilman arvonlisäveron osuutta.
- pelastuslaitoksen öljyntorjuntatehtävien palkkakustannukset (riippumatta siitä, onko henkilökunta vakituista vai sopimuspalkkaista) ja tehtävään liittyneet muut kunnan omat palvelut; ulkopuolisilta tehdyt tavaroiden ja palveluiden hankinnat sen sijaan otetaan huomioon arvonlisäverollisina

- hankinnat joiden osalta sovelletaan vähennysjärjestelmää (yhtiöt, liiketoiminta, ei-viranomaistoiminta); esimerkiksi tapaukset, joissa korvauksen lopullisena saajana on ollut jätehuolto-osakeyhtiö; kuntayhtymälle korvaukset sen sijaan maksetaan lasketuna arvonlisäverollisista hinnoista.

Esimerkkejä:

- Pelastuslaitos korjauttaa ulkopuolisena työnä alle 10 metriä pitkän öljyntorjuntaveneen ja maksaa korjauksesta osineen arvonlisäverollisen hinnan. Öljysuojarahasto korvaa pelastuslaitokselle tästä arvonlisäverollisen hinnan. Pelastuslaitoksille myönnettävän korvauksen pohjana pidetään pääsääntöisesti aina hankinnan arvonlisäverollista hintaa.
- Pelastuslaitos huollattaa tai korjauttaa telakalla yli 10 metriä pitkän öljyntorjuntaveneensä. Öljysuojarahaston korvaus lasketaan arvonlisäverottomasta hinnasta siinäkin tapauksessa, että pelastuslaitos olisi maksanut myös alv-osuuden.
- Pelastuslaitos hankkii uuden osan yli 10 m pitkään öljyntorjuntaveneeseen ja asentaa sen omana työnä. Pelastuslaitos maksaa ostoksista arvonlisäverollisen hinnan ja öljysuojarahasto korvaa varaosan hankinnan arvonlisäverollisena. Kun osaa ei myydä samassa yhteydessä työsuorituksen kanssa, on hankinnasta maksettava arvonlisäveron osuus.
- Pelastuslaitos pesettää tai maalauttaa yli 10 m pitkän öljyntorjuntaveneen ulkopuolisena työnä. Työsuoritukseen ja siinä tarvittaviin puhdistusaineisiin ja maalaustarvikkeisiin sovelletaan arvonlisäverolain 58 §:ä, eli hankinta on vapautettu arvonlisäverosta.
- Pelastuslaitos nostaa, laskee tai kuljettaa itse yli 10 metriä pitkän öljyntorjuntaveneen telakalle ja tehtävän hoitaa kunnan/pelastuslaitoksen vakinainen tai sopimuspalkkainen henkilökunta. Öljysuojarahasto korvaa työsuorituksen hinnan pelastuslaitokselle arvonlisäverottomana. Sen sijaan, mikäli noston tai vastaavan suorittaa ulkopuolinen yrittäjä, niin kuin yleensä tapahtuu, korvataan kustannus arvonlisäverollisena.
- Pelastuslaitos ostaa yli 10 metriä pitkään öljyntorjuntaveneeseen polttoainetta ja maksaa siitä arvonlisäverollisen hinnan. Öljysuojarahasto korvaa polttoaineista aiheutuneet kustannukset pelastuslaitokselle ajopäiväkirjasta ilmenevän öljyntorjunta-ajon osuuden arvonlisäverollisesta hinnasta. Polttoaineesta maksetaan aina arvonlisäverollinen hinta, riippumatta siitä millaiseen veneeseen polttoaine on hankittu. Öljysuojarahasto korvaa polttoainekustannukset ainoastaan siltä osin, kun kysymys on öljyntorjunta-ajosta.

2.6 Koulutuskustannusten korvaaminen

Pelastuslaitosten öljyntorjuntakoulutuksesta maksetaan korvausta koulutustapahtuman sisällön perusteella öljyntorjunnan osuuden mukaan. Vakiintuneen käytännön mukaan säiliösimu-

laattorikoulutuksen kustannukset, johon voi kuulua tarvikkeita sekä kurssi- ja matkakustannuksia, korvataan öljysuojarahaston hallituksen korvauslinjauksen mukaan 80 %.

VAK-koulutuksen kustannuksista maksetaan öljyntorjunnan osuutena joko 50 % tai koulutustilaisuuden sisällön perusteella muu öljyntorjunnan osuutta vastaava osa. Öljysuojarahaston varoista ei korvata maa- eikä merialueiden kemikaalivahinkojen torjuntaan kuuluvia kustannuksia.

Öljyntorjuntakoulutuksen korvaamista koskevassa hakemuksessa tulee olla selvitys koulutuksen ohjelmasta, aikataulusta, henkilömäärästä ja aiheutuneista kustannuksista. Kustannuksina korvataan kurssimaksut, kouluttajien palkkiot ja koulutukseen liittyvät matkakustannukset valtion/kunnan matkustusohjesäännön mukaan. Sen sijaan henkilökunnan säännöllisen työajan palkkakustannuksia kurssiajalta ei korvata. Jos kuitenkin henkilökunnan koulutuksen toteuttaminen edellyttää ylitöiden teettämistä tai korvaavan lisähenkilökunnan palkkaamista, voivat myös nämä kustannukset tulla korvattaviksi edellyttäen, että hakemuksessa annetaan riittävä selvitys kustannusten aiheutumisen syistä.

Öljysuojarahasto korvaa pelastuslaitokselle kotimaanliikenteen laivurinkirjan ja koneenhoitajan lupakirjan hankinnan siinä tapauksessa, että lupakirja on pelastuslaitoksen käytössä olevan öljyntorjuntaveneen koon ja alueellisen pelastustoimen vesialueen perusteella tarpeellinen. Lupakirjan suorittamisesta korvataan kertakorvauksena lupakirjaa vastaan 1682 euroa ilman tarkempia selvityksiä kurssi-, päiväraha-, matka-, tai palkkakustannuksista. Kotimaanliikenteen laivurinkirjan ja koneenhoitajankirjan ylittäviä pätevyyskysymyksiä ei korvata.

Kuljettajan ja koneenhoitajan lupakirjojen koulutuskustannukset korvataan, kun veneen kuljettaminen sitä vaatii. Yleensä tämä tarkoittaa D-luokan tai sitä suurempaa venettä. Korvaus määräytyy alueellisen pelastuslaitoksen veneen vahvistetun öljyntorjunnan osuuden mukaan tai isojen veneiden keskimääräisen torjuntaosuuden perusteella. Veneen öljyntorjunnan käytöasteen mukaan korvataan ajoharjoitukset, radiokurssit sekä navigointikoulutus.

Saaristo- ja rannikkolaivurikurssien kustannuksia ja opetusmateriaalikustannuksia ei yleensä korvata, sillä kyse ei ole ammatillisesta täydennyskoulutuksesta.

Koulutuskustannusten tulee sisältyä vahvistettuun öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmaan, eikä niistä voi oleellisesti poiketa ilman ELY-keskuksen vahvistusta.

2.7 Öljyvahinkoa koskeva korvaushakemus

Pelastuslaitoksen tulee esittää öljyvahinkoa koskevassa hakemuksessaan selvitykset:

- vahinkotapahtumasta ja torjuntatoimista (tapausselosteet viranomaisen järjestelmistä)
- aiheutuneesta vahingosta (laajuus, vakavuus, kustannukset)
- siitä, mitä tiedetään vahingon aiheuttajasta
- yhteenveto ja tositteet kustannuksista
- selvitys kustannusten perintäryityksistä

Mikäli aiheuttaja on tiedossa, tulee pelastuslaitoksen antaa selvitys siitä, miten torjuntakustannuksia on voitu/yritytty periä vahingosta vastuussa olevalta. Mitä vakavammasta vahin-

gosta on kysymys, sitä suuremmat kustannukset vahingosta yleensä aiheutuu. Näissä tilanteissa öljysuojarahaston hallitus edellyttää pitkälle meneviä perintätoimia, mikä käytännössä tarkoittaa perinnän aloittamista oikeudenkäynnissä. Perintätoimia edellytetään yleensä myös siinä tapauksessa, että vahingon aiheuttanut teko on ollut erityisen moitittava, vaikka aiheutuneet kustannukset eivät olisikaan huomattavat.

Perintätoimien yhteydessä tulisi aina selvittää, onko aiheuttajalla ko. vahingon kattava vakuutus. Öljysuojarahasto on vasta toissijainen öljyvahingon aiheuttamien kustannusten korvaaja. Jos öljyvahinko johtuu liikennevahingosta, kustannukset tulee periä suoraan ao. liikennevakuutusyhtiöltä. Ulkomaisen ja vakuuttamattoman ajoneuvon aiheuttamat vahingot korvaa Liikennevakuutuskeskus. Tunteuttamattoman ajoneuvon aiheuttamat öljyvahingot korvaa öljysuojarahasto. Jos vahingon aiheuttajalla on vastuuvakuutus, perintätoimet kohdistetaan aiheuttajaan, jonka puolestaan pitäisi ottaa yhteys vakuutusyhtiöön.

Jos vahingon aiheuttajaa vastaan nostetaan tuomioistuimessa kanne ympäristön turmelemisesta, tulisi torjuntatöiden kustannuksista vaatia siinä yhteydessä korvausta. Riittää, että vahingon aiheuttaja on pystytty osoittamaan, jolloin torjuntakustannusten periminen on aina mahdollista, vaikkei asia etenisikään rikosasian alioikeuden tuomiopäätökseen tai syyttäjän syyteharkintaan saakka.

2.8 Öljyvahingon torjuntakulujen korvattavuus

Pelastuslaitoksen tulee laskuttaa öljyvahingon aiheuttajaa myös torjunta-aineista, menetetyistä välineistä ja muista öljysuojarahaston varoin hankituista varusteista. Saatua korvausta vastaava summa tulee tilittää öljysuojarahastolle viimeistään seuraavan vuosihakemuksen yhteydessä. Pelastuslaitos ei voi saada samoista hankinnoista korvausta sekä rahastolta että vahingon aiheuttajalta. Jos torjuntatehtävä on edellyttänyt esim. lisäkaluston vuokraamista tai torjunta-aineiden lisähankintoja, voi niistä selvityksen perusteella saada korvauksen öljysuojarahastosta edellyttäen että kustannuksia ei ole saatu peritty vahingon aiheuttajalta

Öljyntorjunnan palkkamenoina korvataan pelastuslaitokselle vakinaisen henkilökunnan ylityökulut, mutta ei säännöllisen työajan palkkaa. Normaalin työajan palkkamenon työantajalla on joka tapauksessa ja tehtävästä riippumatta. Jos torjuntaan hälytetään sopimuspalokunta tai VPK, korvataan myös näiden palkkamenot. Lisähenkilöiden, kuten esimerkiksi teknisen henkilökunnan, palkat korvataan öljysuojarahaston varoista silloin, kun torjuntatilanteen hoitamisessa tarvitaan ko. henkilöiden osaamista, työ vaatii ko. henkilöresurssin käyttämistä, eikä työ sisälly heidän normaaleihin tehtäviinsä. Öljysuojarahastosta korvataan todelliset toteutuneet kustannukset, kuten palkka sivukuluineen, vapaapalokunnan palkkio ja/tai hälytysraha. Pelastustoimen ajoneuvokustannuksina korvataan lähtöraha 50 euroa/ajoneuvo tai kilometrikorvaus.

Ympäristövahingosta vastuussa olevan selvittäminen alkaa vahinkopaikalla rinnakkain torjuntatyön kanssa. Vahinkotilanteen tarkka dokumentointi ja tarvittaessa tutkintapyyntöön esittäminen/ tekeminen poliisille ovat osa selvitystä. Ympäristövahingoissa on voimassa aiheuttaja maksaa -periaate eli aiheuttajalta ei edellytetä minkäänlaista huolimattomuutta. Siten esim. kiinteistönomistaja on vastuussa öljylämmitysjärjestelmänsä aiheuttamasta vahingosta, vaikka järjestelmää olisikin huollettu säännöllisesti. Ei myöskään syyttämättä tai tuomitsematta jätetty (rikosoikeudellinen vastuu) henkilö vapaudu vahingonkorvausvastuustaan.

2.9 Raja öljyntorjunnan, palosuojelun ja kemikaalivahinkojen torjunnan välillä

Öljysuojarahastolain mukaan öljyllä tarkoitetaan raakaöljyä ja siitä saatuja öljytuotteita, öljypitoista seosta, jäteöljyä ja öljyistä jätettä. Öljysuojamaksu puolestaan kannetaan tullitariffin nimikkeisiin kuuluvista mineraaliöljypohjaisista nestemäisistä tuotteista, joissa öljyn osuus on vähintään 70 painoprosenttia.

Öljysuojamaksullinen öljy jakautuu tullitariffin mukaan pääryhmiin: raakaöljy, raskas polttoöljy, bitumit (myös bitumiliuokset), kevyt polttoöljy, dieselöljy, petrolit, bensiinit, voiteluaineet ja jäteöljyt. Muiden öljyn johdannaisena tuotettujen kemikaalien torjumisesta tai yleensä kemikaalionnettomuuksiin varautumisesta ei makseta korvausta, vaikka toiminta liittyisi toiminnallisesti muutoin läheisesti öljyntorjuntaan. Rahaston käyttötarkoitus ja rahoitus pohja sulkevat pois muiden kuin öljytuotteiden aiheuttamien vahinkojen tai torjuntavalmiuden ylläpidon aiheuttamien kustannusten korvaamisen.

Öljysuojarahasto ei korvaa tulipalon sammutuksesta aiheutuvia kustannuksia eikä kustannuksia, jotka syntyvät öljypaloihin varautumisesta. Korvattavuuden ulkopuolella ovat siis pääsääntöisesti kaikki työturvallisuuslainsäädännön piiriin kuuluvat sammutusvarusteet ja -välineet. Sammutustehtävissä tuhoutunut öljyntorjuntakalusto voidaan kuitenkin korvata rahaston varoin.

Sammutusvälineet korvataan silloin, kun ne kuuluvat yksiselitteisesti esimerkiksi öljyntorjuntaveneen pakollisiin varusteisiin. Öljyntorjuntaveneiden varusteisiin kuuluvien sammuttimien tarkastuksista aiheutuvat kustannukset korvataan veneen öljyntorjuntaprosentin mukaan.

2.10 Öljyntorjunnassa kulutetut ja turmeltuneet välineet

Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahinkojen torjuntalain (1673/2009) mukaisesti suorite-
tuista öljyntorjuntatoimenpiteistä aiheutuneet kustannukset ja vahingot. Öljysuojarahasto korvaa näin ollen myös sellaisia työkaluja ja varusteita, jotka ovat vahingoittuneet öljyntorjuntatyössä riippumatta siitä, kuuluvatko ne vahvistetun suunnitelman mukaisiin öljyntorjuntatyökaluihin tai -välineistöön. Pelastuslaitoksen käytössä olevista varusteista tällaisia voivat olla esimerkiksi kemikaalisuojapuku ja palokypärä. Ensisijaisesti korvausta tulee kuitenkin periä aiheuttajalta tai muulta ensisijaiselta korvauksen maksajalta.

Öljysuojarahastolain (1406/2004) 13 § 2 momentin mukaan torjuntatyössä kulutettujen tai turmeltuneiden tarvikkeiden, laitteiden, varusteiden ja vastaavien käyttöesineiden arvo tai arvon vähennys voidaan korvata. Tällaisissa tapauksissa korvausta haettaessa on syytä esittää öljysuojarahastolle perusteltu selvitys, esimerkiksi miten esine on öljyntorjunnan yhteydessä vahingoittunut ja miksei öljyntorjunnan aikana esinettä tai asiaa ole pystytty suojaamaan rikkoutumiselta, vahingoittumiselta, pysyvältä likaantumiselta tai muulta kulumiselta niin, että vahingolta olisi voitu välttyä.

2.11 Vakuutusmaksujen korvaaminen

Öljysuojarahasto korvaa pelastuslaitokselle yleensä ylläpitokustannusten yhteydessä sellaiset pakollisten liikenne-, tapaturma- ja vastuuvakuutusten kustannukset, jotka aiheutuvat öljyntorjuntatehtävien ja -koulutuksen järjestämisestä. Öljysuojarahasto korvaa öljyntorjuntaveneelle ja -kalustolle aiheutuneen vahingon vahvistetun öljyntorjunnan käyttöasteen mukaan. Jos vakuutustapahtuma johtuu öljyntorjuntatehtävästä tai öljyntorjunnan koulutuksesta, korvaus myönnetään täysimääräisenä. Palo- ja pelastustehtävissä aiheutuneita vahinkoja ei korvata. Korvausta voidaan vähentää tai evätä se kokonaan, jos vahinko johtuu tahallisuudesta tai törkeästä huolimattomuudesta pelastuslaitoksen puolella tai turvallisuusmääräysten laiminlyömisestä, tai muusta yleisen turvallisuuden vaarantamisesta.

Öljyntorjuntakalustolle palo- ja pelastustehtävissä aiheutuneita vahinkoja ei korvata öljysuojarahastosta. Korvaavat hankinnat tulee tehdä muilla pelastustoimen varoilla niin, että öljyntorjuntavalmiuden taso vastaa ennen palo- tai pelastustehtävää ollutta tasoa.

Pelastuslaitoksille ja kunnille ei korvata vapaaehtoisia vakuutusmaksuja, jotka on otettu esim. öljyntorjuntaveneen, -kaluston ja kalustovarastotilan vahingoittumisen varalta (palo-, varkaus- ja vahinkovakuutukset).

Pelastuslaitoksien on noudatettava veneiden, muun kaluston ja varastotilan hoidossa ja valvonnassa asianmukaisia turvallisuusmääräyksiä niiden periaatteiden mukaisesti, joita vakuutusyhtiöt soveltavat. Huolellisuutta edellytetään siten esimerkiksi veneen ankkuroinnissa, vedestä tyhjentämisessä ja polttoaineen säilyttämisessä. Turvallisuusmääräysten laiminlyömisestä voi seurata korvauksen vähentäminen tai epääminen.

Pelastuslaitos on velvollinen huolehtimaan öljyntorjuntakalustolle aiheutuvan vahingon rajoittamisesta. Pelastuslaitoksen on myös ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin öljysuojarahaston takautumisoikeuden turvaamiseksi vahingon aiheuttajaa tai muuta korvausvelvollista kohtaan. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa venevahingossa osallisena olleiden veneiden kuljettajien nimien, osoitteiden ja veneiden rekisteritunnusten merkitseminen. Öljyntorjuntakalustoon kohdistuvista mahdollisista palo-, varkaus- ja ilkivaltavahingoista pelastuslaitoksen on ilmoitettava viipymättä poliisiviranomaiselle.

2.12 Öljyntorjunnan kehittämistyön korvaaminen

Öljysuojarahastolle tulee vuosittain joitakin hakemuksia öljyntorjunnan toimintamallien kehittämiseen liittyvien hankkeiden rahoittamisesta. Tällaisten hankkeiden korvaaminen öljysuojarahastosta on aina harkinnanvaraista. Öljysuojarahaston hallitus pyytää hankkeisiin asiantuntijalausunnon aina Suomen ympäristökeskukselta. Näin pyritään selvittämään, soveltuuko korvattavaksi haettu uusi laitteisto tai menetelmä öljyntorjuntaan ja parantaako se oleellisesti öljyntorjunnan kustannustehokkuutta verrattuna jo käytössä oleviin menetelmiin.

Öljysuojarahaston hallituksen linjauksen mukaan uusissa kehittämishankkeissa hakijana tulee olla pelastuslaitos, vaikka työn toteuttaisikin pääasiassa esimerkiksi ammattikorkeakoulu. Tällaisia kehittämishankkeita ovat muun muassa Sökö-hankkeet.

3 KUNNILLE MYÖNNETTÄVÄT KORVAUKSET

Kunta vastaa öljyvahinkojen jälkitorjunnasta alueellaan. Kunnan eri viranomaisten ja laitosten tulee tarvittaessa osallistua öljyvahinkojen torjuntaan. Öljysuojarahastosta korvataan öljyvahinkojen torjuntaviranomaisille ja muille torjuntaan ja ympäristön ennallistamiseen osallistuneille torjunnasta ja öljyn pilaaman ympäristön ennallistamisesta aiheutuneet kustannukset. Korvausvastuu on kuitenkin ensisijaisesti aina vahingon aiheuttajalla, kun aiheuttaja on tunnettu ja kustannusten periminen aiheuttajalta on mahdollinen, tai aiheuttajalla on asianmukainen vastuuvakuutus.

Mikäli kustannuksia on syntynyt sekä kunnalle että pelastuslaitokselle, tulisi hakemukset öljysuojarahastolle toimittaa yhtä aikaa.

3.1 Öljytorjuntakaluston varastotilojen korvaaminen

Öljytorjuntakaluston varastotilan rakentaminen ja hankinta on öljysuojarahastosta harkinnanvaraisesti korvattava hanke. Korvausta voidaan myöntää alueelliselle pelastuslaitokselle tai kunnalle. Öljysuojarahaston hallitus päättää hankekohtaisesti uusien varastotilojen rahoittamisesta. Varastotilojen tarve ja perusteet varaston koolle suhteessa pelastuslaitoksen torjuntakaluston määrään tulee selvittää öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmasta. Varastotilan koolle ja sijainnille tulee olla myös toiminnalliset perusteet. Öljysuojarahasto korvaa toteutuneet hankintakustannukset arvonlisäveroineen. Varastotilan rakentamis- ja hankintakustannuksiin myönnettävän **korvauksen enimmäismäärä** on 646 euroa neliöltä (rakennuskustannusindeksin 2015=100 pisteluku 100,43 maaliskuussa 2017). Avustuksen lopullinen määrä lasketaan rakennuksen valmistumisajankohdan rakennuskustannusindeksin pisteluvun mukaan. Korvaus on kuitenkin enintään 250 000 euroa. Torjuntakalustolle tarkoitettujen katosten ja parvitiilojen rakentamiseen myönnettävä korvaus on enintään puolet enimmäisneliöhinnasta. Öljysuojarahasto ei myönnä korvausta siltä osin, kun hanke saa muuta julkista rahoitusta esimerkiksi palosuojelurahaston varoista.

Avustuksen varmistamiseksi varastotilan rakennuttajan tulee tehdä öljysuojarahaston hallitukselle ennakkopäätöshakemus, jossa esitetään hankkeen perustelu, kustannusarvio sekä hankkeen suunnitelmat ja piirustukset. Mikäli hanke saa myönteisen ennakkopäätöksen, tulee korvauksen maksatusta hakea kolmen vuoden kuluessa sen varainhoitovuoden päättymisestä, jolloin ennakkopäätös on annettu. Käytännössä varastotilan tulee olla silloin jo valmiiksi rakennettu ja kaikki kustannukset maksettu, jotta lopulliset rakennuskustannukset ovat tiedossa.

Korvaushakemuksessa selvitetään tiedot hankkeen toteuttajasta. Hakemuksesta tulee ilmetä selvitykset ja yhteenveto tarjouskilpailusta, valitusta toimittajasta sekä tarjousten vertailusta. Korvaushakemukseen tulee liittää hankintapäätös tai -sopimus, sovitut muutostyöt, eritelty yhteenveto lopullisista kustannuksista, piirustukset ja kuvat sekä vastaanottotarkastus.

Öljysuojarahasto myöntää avustusta pääasiassa pelastuslaitosten yhteyteen rakennettavien tai muuntotyypisten keskusvarastojen hankintakustannuksiin. Muiden varastotilojen rakentamisen ja hankinnan avustamiseen vaaditaan tarkemmat perustelut. Öljytorjuntakaluston varastotilojen vuokrakustannuksiin ei myönnetä korvausta.

Varastotila, johon on myönnetty öljysuojarahastolta korvausta, tulee säilyttää öljyntorjuntakäytössä vähintään 30 vuotta korvauksen myöntämisestä. Jos varastotila muutetaan tänä aikana pysyvästi muuhun käyttöön, tulee öljysuojarahaston myöntämä korvaus tai sen osa palauttaa. Palautettavan korvauksen määrään vaikuttaa varaston rakentamisajankohta.

Varastoalueen teiden ja pihojen aeraus-, hiekoitus- tai lumityöstä aiheutuvia kustannuksia ei korvata öljysuojarahaston varoista.

4 VALTIOLLE JA AHVENANMAAN MAAKUNNALLE MYÖNNETTÄVÄT KORVAUKSET

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää harkinnanvaraista korvausta valtion alusöljyvahinkojen torjuntaan tarkoitetun kaluston hankintakustannuksiin ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Ennen hankintojen toteuttamista valtion tulee hakea rahastolta ennakkopäätös kustannusten korvaamisesta.

Öljysuojarahastosta voidaan myöntää Ahvenanmaan maakunnalle harkinnanvaraista korvausta alusöljyvahinkojen torjuntakaluston hankintakustannuksiin ja torjuntavalmiuden ylläpidosta aiheutuviin kustannuksiin. Ahvenanmaan maakuntahallituksen tulee hakea öljysuojarahaston hallitukselta ennakkopäätöstä ennen torjuntakaluston hankintaa. Ilman voimassa olevaa ennakkopäätöstä harkinnanvaraisia korvauksia ei makseta öljysuojarahaston varoista.

5 ÖLJYLLÄ PILAANTUNEEN MAA-ALUEEN PUHDISTAMINEN

Öljysuojarahaston varoista voidaan **harkinnanvaraisesti** korvata öljyn pilaamien maa-alueiden ja pohjaveden puhdistamisesta aiheutuneet kustannukset. Korvaaminen edellyttää tilannetta, jossa pilaantumisen aiheuttajaa ei joko saada selville tai tätä ei syystä tai toisesta kyetä tavoittamaan. Eräissä tilanteissa, joissa aiheuttaja ei perustellusta syystä kykene vastaamaan puhdistamisen kustannuksista, korvaus voidaan maksaa öljysuojarahastosta, mikäli pilaantuneen alueen haltijaa ei voida kohtuudella velvoittaa alueen puhdistamiseen.

5.1 Öljysuojarahaston hallituksen kriteerit

Öljysuojarahaston hallitus harkitsee aina tapauskohtaisesti, onko korvauksen myöntämiselle lain mukaiset edellytykset. Ensimmäisenä selvitetään, kuka on vastuussa pilaantumisen aiheutumisesta. Jos aiheuttajaa ei saada selville tai tavoiteta, taikka tämä ei kykene vastaamaan puhdistamisen kustannuksista eikä pilaantuneen alueen haltijaa voida kohtuudella velvoittaa puhdistamaan aluetta, on öljysuojarahasto näissä tapauksissa mahdollinen toissijainen korvaaja.

Korvauksen saaminen edellyttää kiinteistön omistajan antamaa kirjallista vakuutusta siitä, että hän sitoutuu palauttamaan öljysuojarahaston vaatimuksesta kunnostuskustannuksiin myönnetyn korvauksen korkoineen, jos kiinteistö myydään 10 vuoden kuluessa siitä, kun kiinteistön kunnostaminen on saatu päätökseen. Säännöksen tarkoituksena on estää keinottelu julkisella rahalla puhdistettujen kiinteistöjen arvonnousulla. Mikäli kiinteistön omistaja kuitenkin luopuu kiinteistöstä ennen myyntirajoitusajan päättymistä, tulee hänen ilmoittaa omistajanvaihdoksesta öljysuojarahastolle ja lähtökohtaisesti palauttaa öljysuojarahastolle saamansa korvaus korkoineen. Öljysuojarahasto voi harkintansa mukaan kohtuullistaa takaisinperittävää summaa, mikäli takaisinperintä olisi avustuksen saajan kannalta kohtuuton. Joissakin tapauksissa takaisinperinnästä voidaan luopua myös kokonaan, mutta tämä on aina tapauskohtaista.

5.2 Kunnostuskustannusten korvaaminen

Haettaessa öljysuojarahaston hallitukselta korvausta öljyn pilaaman maa-alueen tai pohjaveden kunnostamiskustannuksiin on hakemuksesta käytävä ilmi ainakin seuraavat asiat:

1. Hakijan yhteystiedot mahdollista yhteydenottoa varten. Hakija voi olla kiinteistön omistaja tai haltija. Hakijan oma selvitys siitä, miksi hän ei kykene suoriutumaan kunnostamisen aiheuttamista kustannuksista.
2. Tiedot puhdistettavasta kiinteistöstä tai kiinteistöistä, jos pilaantuminen on levinnyt useamman kiinteistön alueelle. Kiinteistörekisteritunnus, jossa pilaantumisen epäilään olevan sekä kiinteistön omistajan tiedot. Mukaan on hyvä liittää myös saantokirja, jolla kiinteistö on hankittu, varsinkin, jos kiinteistö on juuri vaihtanut omistajaa.

3. Kiinteistön käyttöhistoria ja mahdollinen pilaantumishistoria. Tiedot kiinteistöllä harjoitetusta toiminnasta, esimerkiksi polttoaineen jakelutoiminnasta. Kiinteistön nykyinen käyttötarkoitus tai sen mahdolliset muutokset. Tiedot kaavoituksesta ja sen mahdollisista muutoksista.
4. Selvitys kohteen pilaantuneisuudesta. Mahdollinen tutkimusraportti tulee liittää hakemuksen mukaan.
5. Arvio kunnostamisen kustannuksista tai selvitys jo aiheutuneista kustannuksista.

Hakemus tulee osoittaa öljysuojarahaston hallitukselle, mutta se lähetetään paikalliseen ELY-keskukseen, joka antaa lausunnon korvaushakemuksen liitteeksi. ELY-keskus toimittaa hakemuksen edelleen öljysuojarahaston hallitukselle. Lausunnossaan ELY-keskus mm. arvioi puhdistamisen tarpeellisuutta ja kiireellisyyttä ympäristönsuojelun kannalta.

Öljysuojarahastolta voi suoraan hakea korvausta toteutuneista kunnostamiskustannuksista, mutta siltä on myös ennen kunnostamisen aloittamista mahdollista hakea ennakkopäätöstä kustannusten korvaamisesta. Ennakkopäätöksessä öljysuojarahasto ottaa kantaa siihen, voidaanko kunnostamisen aiheuttamat kustannukset korvata rahastosta. Jos öljysuojarahaston kanta korvattavuuteen on myönteinen, se sitoutuu korvauksen maksamiseen, mutta voi samassa yhteydessä asettaa ehtoja hankkeen rahoittamiselle. Öljysuojarahaston sihteeristö käsittelee hakemusasian, tarkistaa hakemusasiakirjat, pyytää mahdolliset lisäselvitykset ja tekee työjaostolle ehdotuksen päätöksestä. Rahasto käsittelee hakemukset siinä järjestyksessä, kun ne saapuvat ja kun ne ovat valmiit esiteltäväksi.

Öljysuojarahaston korvaus maksetaan vasta kunnostuksen päätyttyä. Kun viranomainen on hyväksynyt kunnostustyön tuloksen ja kaikki kunnostuskustannukset on maksettu, haetaan korvausta ennakkopäätöksen mukaisesti. Korvausta haetaan kunnostusta seuraavan kalenterivuoden loppuun mennessä.

Öljysuojarahastolla on käynnissä tutkimus- ja kunnostushanke isännättömien öljyllä mahdollisesti pilaantuneiden kohteiden kunnostustarpeen selvittämiseksi ja kunnostamiseksi (JASKA). Hankkeen projektinhallintapalveluista vastaa Öljyalan Palvelukeskus Oy. Se huolehtii ELY-keskusten hankkeeseen ohjaamien kohteiden tutkimisesta, ennakkolausuntojen hakemisesta öljysuojarahastolta sekä suunnittelu- ja toteutustoimista. Öljysuojarahaston hallitus voi ohjata myös muita rahoitettavaksi hyväksymiään kunnostuskohteita (ns. ESKO-kohteet) JASKA-organisaation hoidettavaksi.